

Josep Aragay

Articles de combat a la premsa
noucentista (1915-1934)

XAVIER CASTANYER I ANGELET

Consell de direcció:

DOMINIQUE DE COURCELLES
(Centre National de la Recherche Scientifique)

JOSEP M. DOMINGO
(Universitat de Barcelona)

SHARON FELDMAN
(University of Richmond)

CARME GREGORI
(Universitat de València)

JOAN MARTÍ I CASTELL
(Universitat Rovira i Virgili)

JOAN MAS I VIVES
(Universitat de les Illes Balears)

JOSEP MASSOT I MUNTANER (†)
(Institut d'Estudis Catalans)

IRMELA NEU
(Hochschule München)

VERONICA ORAZI
(Università degli Studi di Torino)

PAUL PRESTON
(London School of Economics & Political Science)

RAMON PINYOL I TORRENTS
(Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya)

FRANCESC VILANOVA
(Universitat Autònoma de Barcelona)

**Ajuntament
de Breda**

Diputació de Girona

**MUSEU
MUNICIPAL
JOSEP ARAGAY**
B R E D A

Primera edició, setembre de 2022

© Xavier Castanyer i Angelet, 2022

La propietat d'aquesta edició és de
Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 – 08013 Barcelona

ISBN: 978-84-9191-236-1

Dipòsit legal: B. 12932-2022

Imprès a Gráficas Rey

Disseny de la coberta: Jordi Avià

«...us certifico que l'Aragay és no solament
l'home que té més raó de Catalunya,
sinó dels que escriuen millor.»

(Carles RIBA, 1920)

PRIMERA PART

PRESENTACIÓ

«A l'hora dels concursos, a l'hora de les exposicions,
us serà difícil trobar l'Aragay. Més fàcilment el trobaríeu
a l'hora de les barricades en contacte amb el poble.»

(Josep M. LÓPEZ-PICÓ, 1933)

Glosat per Xènius,¹ lloat per Carles Riba, defensat a ultrança per Francesc Pujols i combatut sense treva per Joan Sacs, podríem dir que Josep Aragay i Blanchar (Barcelona, 1889 - Breda, 1973) va ser un dels personatges més discutits del panorama cultural del Noucentisme. La seva activitat com a dibuixant, pintor i ceramista va transcendir de seguida a la premsa artística del país i, des del primer moment, propicià pàgines de rèpliques i contrarèpliques per part de la crítica especialitzada. Alexandre Plana, Joaquim Folch i Torres, Francesc Pujols, Rafael Benet, Joan Sacs (Feliu Elias), Romà Jori, Joaquim Folguera, Lluís Folch, Adrià Gual, Carles Riba, Josep M. Millàs-Raurell, Josep M. López-Picó, Agustí Esclasans, Josep Llorens Artigas o Sebastià Gasch, entre molts altres, van seguir amb especial atenció la trajectòria artística d'Aragay, un autor controvertit i incòmode que ajudà, com ningú, a mantenir viu el debat estètic del país.

La presència d'Aragay a la premsa noucentista va anar més enllà, però, de l'opinió o la incidència que pogués generar la seva pintura i ceràmica en les diferents exposicions individuals i collectives; de la transcendència que va tenir la seva obra gràfica en publicacions fonamentals com l'*Almanach dels Noucentistes* (1911); o de la llarga trajectòria que tingué com a dibuixant en les millors revistes humorístiques del país: *En Patufet* (1906), *Cu-Cut!* (1906), *Papitu* (1908-1911), *Picarol* (1912), *Cuca Fera* (1917), *La Mainada* (1923), *El Borinot* (1923-1925) i *Jordi* (1928). Cal destacar —i aquest és l'objectiu del llibre que presen-

1. En una glosa de 1919, Xènius parlà d'Aragay com un artista que fou castigat per «haver massa amat la Itàlia». Vegeu XÈNIUS (Eugeni d'Ors), «Glosari. *Italiae sacra fames*», *La Veu de Catalunya*, 12 de maig de 1919.

tem— el paper que Josep Aragay va exercir com a crític i teoritzador de l'art amb la publicació de diverses conferències, assaigs o articles en els principals diaris i revistes de l'època, cosa que ens permet discernir, no ja allò que la intel·lectualitat noucentista opinava d'Aragay, sinó tot allò que Aragay pensava de l'art, la cultura i el país.

Josep Aragay no fou, certament, un autor prolífic en el món de les lletres —ni en el camp de la poesia, ni de l'assaig, ni de la crítica d'art—, però alguns dels seus textos com *La pintura catalana contemporània, la seva herència i el seu llegat* (1916) i, sobretot, *El nacionalisme de l'art* (1920) van esdevenir programàtics i sempre estigueren envoltats de polèmica. El llibre de poemes, *Itàlia* (1918), fou concebut amb una gran càrrega ideològica i la conferència *L'arc de Berà i els llegionaris catalans* (1920) —pronunciada a l'Ateneu Barcelonès i publicada al diari *La Publicidad*— va atiar el debat urbanístic de la ciutat de Barcelona amb reaccions a favor i en contra de les seves posicions. Cal assenyalar, sobretot, la crítica despietada que dedicà als artistes de la generació anterior —modernistes, romàntics i acadèmics—, però també als pintors d'avantguarda —futuristes i cubistes—, cosa que el posicionà com un dels autors més bel·ligerants del Noucentisme. Aquell «puritanisme intransigent» —dit en paraules de l'arquitecte Joan Bergós— anà engreixant la llista d'enemics i és per això que els autors més representatius de la crítica d'art es distingiren, ben aviat, entre defensors i detractors dels seus postulats.

Els articles de Josep Aragay, que hem anomenat «de combat» pel to i la contundència que acabem d'anunciar, es van publicar a la premsa noucentista entre els anys 1915 i 1934. Estem parlant, aproximadament, d'una trentena de textos entre conferències, assaigs i crítiques d'art que ens hem encarregat d'analitzar i posar en context en una primera part d'aquest llibre,² i que hem reproduït seguint un fil cronològic

2. En aquest cas, ens hem servit del següent material: Xavier CASTANYER I ANGELET, *La projecció d'un ideal estètic durant el Noucentisme. Josep Aragay i Blanchar (1889-1973)*, tesi doctoral, Universitat de Girona-TDX (Tesis doctorals en xarxa) <<http://hdl.handle.net/10803/31852>>, 821 pàgines, ISBN: 978-84-694-5128-1, dipòsit legal: GI-768-2011; Xavier CASTANYER I ANGELET, *Josep Aragay, artista i teòric del Noucentisme*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2012, col·l. «Abat Oliba», núm. 25; Xavier CASTANYER I ANGELET, *El Diari de viatge a Itàlia del pintor Josep Aragay (1916-1917)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2013, col·l. «Textos i Estudis de Cultura Calatana»; Xavier CASTANYER I ANGELET, «El combat ideològic de Josep Aragay més enllà de 1917. Reivindicar el Noucentisme en temps d'avantguarda», a Vinyet PANYELLA (coord.), *El Noucentisme: un discurs per al segle XXI. Actes del I Simposi Internacional sobre el Noucentisme*. Consorci de Patrimoni de Sitges, Sitges, 2014, pàg. 353-365.

en la segona part.³ Veurem que l'any 1915 Aragay publicà els primers articles al setmanari *Vell i Nou* i a la «Pàgina artística de *La Veu*»; i que, entre 1916 i 1920, signà diverses col·laboracions a *La Revista*. L'any 1919 trobem un article d'Aragay a la revista francocatalana *L'Instant* i un altre a l'*Almanach de 'La Revista'*. Entre 1920 i 1933 va escriure alguns articles al diari *La Publicitat*. En temps de la República, entre 1932 i 1933, va col·laborar a *La Veu de Catalunya*, al setmanari *Mirador* i a la revista especialitzada *Ceràmica*. També va escriure unes notes biogràfiques sobre el poeta Joaquim Folguera que Josep M. López-Picó va incloure en el llibre *A mig aire del temps*, editat per les Publicacions de *La Revista*. El 1933 participà en el qüestionari que s'organitzà des de *La Revista* amb motiu del centenari de la Renaixença i, l'any següent, participà en una enquesta sobre art publicada a *L'Opinió*, que també reproduïm en aquest volum.

Malauradament, la projecció artística i literària d'Aragay quedà es-troncada amb la Guerra Civil espanyola i la instauració de la dictadura. Compromès amb els ideals de la República, Josep Aragay fou detingut, empresonat i represaliat pel franquisme. La seva condició de *desafecto* li dificultà trobar sales per exposar i li resultà impossible tornar a publicar. Tot allò que va escriure durant la dictadura quedà en un calaix.

Com ja hem apuntat, l'objectiu d'aquest llibre és posar a l'abast del lector els textos més significatius d'Aragay i analitzar la justa incidència que van tenir en el marc general de l'art català contemporani i del període del Noucentisme en particular. Com a colofó, hem cregut convenient, també, afegir una breu entrevista a Aragay, publicada l'any 1961 a *El Noticiero Universal*, per demostrar que els seus criteris estètics continuaven intactes després de tants anys.

El llibre ha estat completat amb una cronologia, de manera que el lector pugui fer una immersió ràpida en la trajectòria artística i vital de l'autor.

Dr. Xavier CASTANYER I ANGELET

Director del Museu Municipal Josep Aragay de Breda

3. Dels textos que reproduïm a la segona part, *El nacionalisme de l'art* ja va ser reeditat l'any 2004 per Abel Figueres i Joan Cusidó. Vegeu: Abel FIGUERES i Joan CUSIDÓ (cur.), *El nacionalisme de l'art (De Domènech i Montaner a Aragay)*, Llibres de l'Índex, Barcelona, 2004.

1. ELS PRIMERS ARTICLES (1915-1916)

«Sempre m'ha desvetllat una profunda admiració,
la generosa virtut dels qui es dediquen a la pedagogia
en el ram de les arts, perquè ells no tan sols donen
als seus deixebles el tresor de les seves experiències,
sinó que descuiden, en bé d'ells,
la continuació de les pròpies obres.»

(Josep ARAGAY, 1915)

Josep Aragay va començar a publicar a la premsa artística del país l'any 1915, just quan s'iniciava en el món de la ceràmica decorativa i poc després d'acabar els estudis a l'acadèmia d'art de Francesc d'Assís Galí. No és casualitat, doncs, que els seus primers articles se'ns presentin com una mena d'homenatge als dos primers mestres que va tenir: el pintor i pedagog Francesc d'Assís Galí i el ceramista sabadellenc Francesc Quer. L'un i l'altre el van guiar i influir durant l'etapa formativa i el van ajudar a desbrossar el difícil camí que és la creació artística.

El jove Aragay va debutar a la revista d'art *Vell i Nou*, impulsada pel galerista Santiago Segura i que va comptar amb la col·laboració dels principals noms de la intel·lectualitat noucentista com Eugeni d'Ors, Carles Riba, Joaquim Torres-Garcia, Carles Soldevila, Ventura Gassol, Josep Maria Junoy, J. F. Ràfols, Josep Maria López-Picó i Josep Aragay mateix, entre molts altres. En el text fundacional, el setmanari es definia com un «arxiu i magatzem de tot lo que dongui el nostre moviment artístic»⁴ i com a «portaveu, estendard i bandera de tots els treballs dels artistes catalans que necessiten que hi hagi algú que porti llur veu cantant».⁵ En aquest mateix text es subratllava que un dels objectius de la revista era situar el món de la creació artística al nivell del moviment industrial i comercial de Catalunya en la línia de les nacions

4. ELS REDACTORS DE *VELL I NOU*, «Introducció», *Vell i Nou*, any 1. núm. 1, 13 de març de 1915, pàg. 1.

5. *Ibidem*.

més avançades. El setmanari, a banda de Santiago Segura, va ser dirigit per Joaquim Folch i Torres, Romà Jori i Joan Sacs (Feliu Elias) i va tenir continuïtat fins al 1921.

Aquell primer article publicat a *Vell i Nou* aparegué amb el títol «En Francesc Quer ceramista» el 10 d'abril de 1915. Feia poc que Aragay aprenia l'ofici de la ceràmica decorativa a la fàbrica Pujol i Bausis d'Esplugues del Llobregat, on Francesc Quer exercia de director artístic des de 1911 i on s'acabaria establint una profitosa connexió entre el mestre i el deixeble. De fet, el tàndem Quer-Aragay ja havia donat els primers fruits aquell mes de març de 1915 arran d'una exposició conjunta. La mostra de ceràmica es va organitzar en un saló privat de La Cantonada, el local que Santiago Segura tenia al carrer de la Corribia de Barcelona. Joaquim Folch i Torres, a propòsit de l'exposició, elogiava, des de la «Pàgina artística de *La Veu*», la tasca dels dos artistes en pro de la «restauració de la ceràmica catalana». ⁶ Aquell treball, que havia de retornar el més alt valor artístic a la ceràmica, era qualificat per Folch i Torres com «un germen adormit de la raça [...] que s'ha desvetllat». Aquella voluntat, aquell anhel que fins fa ben poc s'expressava a través de les idees —i que connectava de ple amb l'ideal noucentista— es feia realitat gràcies al treball de Francesc Quer com a tècnic i al de Josep Aragay com a decorador.

És en aquest context —i en sintonia amb allò que ja havia manifestat Joaquim Folch i Torres— que Aragay publica l'article «En Francesc Quer ceramista» i constata que la lloable tasca del seu mestre representa un camí cap a la veritable restauració de la ceràmica catalana: ⁷

Ningú com ell pot ensenyar una paleta tan abundant de reflexes metàl·lics, d'esmalts transparents i opacs, d'engalbes, de colors per a pintar sobre esmalt i de cristal·litzats, i per això jo dic que aquest home és el veritable restaurador tècnic de la nostra ceràmica nacional.

Aragay, que encara és a les beceroles de l'ofici, elogia la «singular competència» del mestre, assegura que es tracta d'un «tècnic formidable com pocs n'hi ha actualment a Europa» i admet que a ell encara li queda molt per aprendre: ⁸

6. JOAQUIM FOLCH I TORRES, «La restauració de la ceràmica catalana», *La Veu de Catalunya*, 8 de març de 1915, pàg. 5, edició del vespre, secció «Pàgina artística de *La Veu*».

7. JOSEP ARAGAY, «En Francesc Quer ceramista», *Vell i Nou*, any 1, núm. 5, 10 d'abril de 1915, pàg. 1.

8. *Ibidem*.

El tresor tècnic de recursos ceràmics que posseeix en Quer, està molt per damunt encara de les meves actuals aptituds. Jo espero que algun dia podré usar sàviament tot aquest arsenal de recursos que formen les paletes inagotables d'en Quer.

El treball conjunt entre els dos ceramistes arribaria al punt culminant quan Aragay va decorar la font de Santa Anna de Barcelona l'any 1918, una de les obres més destacades —i també més polèmiques— del Noucentisme ceràmic. Els cinc plafons que revesteixen la font es van confeccionar a la fàbrica Pujol i Bausis d'Esplugues sota la supervisió de Francesc Quer. Els dos artistes van continuar col·laborant, encara, a l'Escola Superior dels Bells Oficis quan Aragay ingressà com a professor d'estudis gràfics de ceràmica i projectes i Quer assumí la direcció de l'especialització d'arts de la terra en substitució del professor Alexandre Bigot.

El mes de maig d'aquell 1915, Aragay dedicava un article a Francesc d'Assís Galí, l'altre gran referent de l'artista. Curiosament, l'article es va publicar —idèntic— en dos mitjans diferents amb el títol «En Francesc Galí com a Mestre». El 15 de maig apareixia a *Vell i Nou* i el 24 del mateix mes sortia a la «Pàgina artística de *La Veu*», la prestigiosa secció del diari *La Veu de Catalunya* que es dedicava a la teoria i crítica d'art i que aleshores era dirigida per Joaquim Folch i Torres.

Josep Aragay va ingressar a l'acadèmia d'art de Francesc d'Assís Galí l'any 1907 i s'hi va estar fins al 1911. Les seves primeres obres —conegudes pel seu esclat d'energia barroca— van rebre la influència directa del mestre. Josep Aragay va assimilar els famosos dibuixos «emboirats de carbó»⁹ que caracteritzaven la tècnica de Galí i va fer seu, també, tot aquell repertori iconogràfic de cavalls, cavallers i vaixells de veles inflades amb proes pronunciades.

A l'acadèmia, durant aquells anys de formació, coincidí amb bona part dels grans noms de l'art català contemporani, com és el cas dels pintors Ignasi Mallol, Manuel Humbert, Francesc Vayreda, Enric Cristòfol Ricart, Jaume Mercader, Joan Mirambell o Rafael Benet, així com de l'escultor Esteve Monegal, del joier Ramon Sunyer i dels arquitectes Nicolau Rubió i Tudurí, Cèsar Martinell, Joan Bergós, Ramon Raven-

9. Enric Cristòfol Ricart, que havia coincidit amb Josep Aragay a l'acadèmia, parla d'aquest fet en el seu llibre de memòries: «Els nostres dibuixos de can Galí continuaven essent emboirats de carbó i realçats amb quatre tocs de pa tou. El goig de fer una línia fina i precisa no el vaig poder sentir mai a l'escola Galí». Vegeu ENRIC CRISTÒFOL RICART, *Memòries*, edició i notes a cura de Ricard Mas Peinado, Persifal, Barcelona, 1995, pàg. 20.

tós, Antoni i Ramon Puig Gairal, i Josep Francesc Ràfols, entre molts altres.

Les lliçons de Galí sobrepassaven la rigidesa i els mètodes convencionals de les escoles oficials. Eren classes disteses, estimulants, creatives, en què el màxim objectiu era que cadascú tragués el millor de si mateix. Són ben coneguts, per exemple, els exercicis de tacte que el mestre havia receptat a Joan Miró (que va assistir a l'Acadèmia Galí des del 1912 fins al 1915) per tal d'estimular-ne la percepció dels volums. I són ben conegudes, també, les famoses audicions musicals durant les quals calia connectar el so i la plàstica; així com les excursions dels dissabtes al monestir de Sant Cugat, a la catedral de Barcelona, al laberint d'Horta, al port de Barcelona, i les passejades pel Montseny. Aquestes excursions no estaven plantejades per sortir a dibuixar o a pintar al natural, sinó que havien de ser un exercici per aprendre a observar i entendre l'art i la natura. En tornar, els alumnes podien pintar i dibuixar, però també podien tocar el piano, llegir poesia o fer tertúlia. Galí els ensenyava a «veure» i a «sentir». Galí, tal com va escriure Aragay, era un home que «posava els seus deixebles en contacte amb el món».¹⁰

Els mètodes renovadors de Francesc Galí van merèixer l'elogi de molts dels seus deixebles. Josep Aragay constatà aquest agraïment en aquell article de 1915 en el qual reconeixia els valors professionals i humans del seu mestre:¹¹

[...] en el cas del meu mestre, en Francesc Galí, no solament se tracta d'un pedagog, sinó d'una veritable vocació per la protecció, per l'ajuda fins al sacrifici, per l'ensenyança més generosa i pel bon consell i per la cessió de tots els beneficis que es posseeixen conscientment i pels que es coneixen sense posseir-los. Es tracta verament d'un home generós i de gran talent, d'un home que sap ensenyar sense fórmules i que té l'habilitat de canalitzar les aspiracions de cada deixeble dins les seves pròpies aptituds.

Galí va ser capaç d'encomanar entusiasme, de generar il·lusió, de desvetllar talents endormiscats. Galí era, segons Aragay, «el mestre que ensenyava a saber».¹²

10. Josep ARAGAY, «En Francesc Galí com a Mestre», *Vell i Nou*, any 1, núm. 1, 15 de maig de 1915, pàg. 6.

11. Ídem, pàg. 5.

12. Ídem, pàg. 6.

[...] en Galí és el desvetllador de les aptituds de cadascú; no el cerquin per mestre els qui vulguin anar disfressats de farsa, ja sigui noucentista, ja vuitcentista. No dirà a ningú de quin color es pinten els arbres com en altres temps, ni li ensenyarà ço que sigui la moda del dia. Que no hi vagin els qui no vulguin passar per la vergonya de veure's amb la seva pròpia cara; però que hi corrin aquells qui, essent joves encara, i necessitats de consell, no esperen altra cosa de ningú sinó d'ells mateixos, perquè amb en Galí hi trobaran, no l'home qui ensenya el que sap, sinó el que ensenya a saber.

Aquell any 1915 es va inaugurar l'Escola Superior dels Bells Oficis de la Diputació de Barcelona que, de bon començament, fou dirigida per Francesc Galí. Poc després, l'any 1918, Galí reforçà el projecte pedagògic amb la creació de l'Escola Tècnica d'Oficis d'Art, cosa que propicià la incorporació d'Aragay com a professor d'estudis gràfics de ceràmica i projectes. A partir d'aquell moment, Galí i Aragay establiren un vincle professional engrescador que, malauradament, s'estroncà el 1923 amb la destitució de tot el professorat a causa de la dictadura de Primo de Rivera.

ÍNDIX

PRIMERA PART	7
PRESENTACIÓ	9
1. ELS PRIMERS ARTICLES (1915-1916)	13
2. EL PRIMER ASSAIG (1916)	19
3. LLETRES ITALIANES (1916-1917)	39
4. CLASSICISME I AVANTGUARDA (1917-1920)	49
5. <i>EL NACIONALISME DE L'ART,</i> UN ASSAIG ESSENCIAL DEL NOU CENTISME (1920)	65
6. LA CONFERÈNCIA MÉS POLÈMICA (1920)	85
7. BREDI I LA REPÚBLICA (1925-1934)	105
8. TEMPS DE SILENCI (1936-1973)	125
SEGONA PART: ARTICLES	133
CRITERIS DE TRANSCRIPCIÓ	135
1. «EN FRANCESC QUER CERAMISTA»	139
2. «EN FRANCESC GALÍ COM A MESTRE»	141
3. « <i>LA PINTURA CATALANA CONTEMPORÀNIA,</i> <i>LA SEVA HERÈNCIA I EL SEU LLEGAT</i> »	143
4. «DUES JORNADES DEL <i>DIARI DE VIATGE A ITÀLIA,</i> DEL PINTOR JOSEP ARAGAY»	158
5. «ELOGI DE L'ALTA ORIGINALITAT»	162
6. «L'EXPOSICIÓ D'ART FRANCÈS»	164

7. «L'OBRA D'ISIDRE NONELL DESPRÉS DE MORT (A PROPÒSIT DEL LLIBRE <i>L'OBRA D'ISIDRE NONELL</i>)»	166
8. «FRANCESC VAYREDA»	169
9. «HELENA GRÜNHOF»	171
10. «JOSEP DE TOGORES»	172
11. «MARIAN ESPINAL»	173
12. «FRANCESC XAVIER NOGUÉS»	174
13. «BENET MERCADÉ I L'ART MODERN»	177
14. « <i>EL NACIONALISME DE L'ART</i> »	178
15. «L'OP. XII DE JOSEP MARIA LÓPEZ-PICÓ»	195
16. «L'ARC DE BERÀ I ELS LLEGIONARIS CATALANS»	198
17. «PRO ARC DE BERÀ»	201
18. «LES PETITES PARAULES SÓN FÀCILS»	204
19. «MODERNISME»	206
20. «RESTAURACIÓ D'UN CLAUSTRE. EL MONESTIR DE BREDÀ»	208
21. «LA CERÀMICA EN NÚMEROS»	211
22. «UN EPISODI PINTORESC A GASERANS. LA FAL·LERA DE L'OR»	213
23. «BARCELONA I CATALUNYA»	216
24. «L'ART I LA DEMOCRÀCIA»	219
25. «RESURRECCIÓ DE LA PINTURA»	222
26. «REALISME I REALITAT»	225
27. «JOAQUIM FOLGUERA, POLÍTIC?»	228
28. «LA MANIA DE CREAR»	231
29. «CAL CONÈIXER ELS ÈXITS ACONSEGUITS FORA LA PÀTRIA»	234

JOSEP ARAGAY	275
30. «L'ART I EL COMERÇ»	236
31. «RESPOSTES AL QÜESTIONARI»	239
32. «DEL SEGLE XIX I L'AVANTGUERRA AL 1934»	241
33. «ARAGAY VUELVE. LA PINTURA MODERNA ES UN CALLEJÓN SIN SALIDA»	243
CRONOLOGIA I BIBLIOGRAFIA	245
CRONOLOGIA	247
BIBLIOGRAFIA	255

Josep Aragay i Blanchar (Barcelona, 1889 – Breda, 1973) va ser dibuixant, pintor i ceramista, però també destacà com a teoritzador del Noucentisme amb la publicació d'articles, conferències, assaigs i crítiques d'art. Si bé no fou un autor prolífic en el món de les lletres, alguns dels seus textos com *La pintura catalana contemporània, la seva herència i el seu llegat* (1916) i, sobretot, *El Nacionalisme de l'Art* (1920) esdevindrien programàtics i sempre envoltats de polèmica.

Aragay va publicar a *Vell i Nou*, *La Revista*, *La Publicitat*, *La Veu de Catalunya* o *Mirador* amb la voluntat d'infondre els valors ètics i estètics del classicisme a casa nostra. També es dedicà a combatre els artistes de la generació anterior –modernistes, romàntics i acadèmics– i els pintors d'avantguarda –futuristes i cubistes–, cosa que el posicionà com un dels autors més bel·ligerants del Noucentisme.

Xavier Castanyer ha recuperat una trentena de textos «de combat» publicats entre 1915 i 1934, que s'ha encarregat d'analitzar i de posar en context en el marc general de l'art català contemporani i del període del Noucentisme en particular. Els articles han estat reproduïts en una segona part del llibre amb l'objectiu de posar l'obra teòrica d'Aragay a l'abast del lector.

TEXTOS I ESTUDIS DE CULTURA CATALANA

Publicacions de l'Abadia de Montserrat